

בס"ד. ש"פ משפטים, פ' שקלים, מבה"ח אדר, ה'תשל"ב

(הנחה בלתי מוגה)

כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם גו' זה יתנו גו' מחצית השקל גו' לכפר על נפשותיכם¹. הנה מ"ש כי תשא קאי על משה רבינו, שעל ידו הי' מנין זה (ולא כמו המנין שבחומש הפקודים שבו נאמר² תפקדו אותם גו' אתה ואהרן ואתכם יהיו איש איש למטה, נשיאי העדה³). אך צריך להבין, דלכאורה, כיון שהענין דכי תשא הוא בנוגע לנתינת מחצית השקל שזוהי מצוה (ככל המצוות) על כל הדורות⁴, הל"ל בלשון רבים, ולמה נאמר כי תשא, לשון יחיד. וע"ד הדיוק בתו"א⁵ במ"ש בהתחלת פרשת משפטים⁶ ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם כי תקנה עבד עברי וגו', דלפניהם משמע לשון רבים, וכי תקנה הוא לשון יחיד, והל"ל כי יקנו.

(ב) **ויובן** ע"פ המבואר בתו"א⁷, שכי תקנה קאי על משה רבינו, וקאי אדלעיל מיני⁸, היינו על מ"ש ואלה המשפטים אשר תשים, שמשה רבינו דוקא ישים המשפטים לפניהם, והיינו ע"י כי תקנה עבד עברי כו'. וממשיך לבאר, דהנה כתיב (במשנה תורה, אלה הדברים אשר דבר משה גו'⁸) ונתתי עשב בשדך לבהמתך⁹, שזה קאי על משה רבינו, שמשפיע בחי' עשב לבהמתך, היינו, שגם בנשמות שבבחי' זרע בהמה (בהמתך) יהי' דעת (עשב, שם ע"ב ושי"ן באמצע התיבה, שמורה על בחי' הדעת כו') והרגשה באלקות, שזהו¹⁰ לפי שמשנה רבינו נקרא רעיא מהימנא¹¹, שרועה ומפרנס נש"י עי"ז שמשפיע להם בחי' הדעת כו'. ועד"ז יש לפרש מש"נ למשה רבינו דוקא כי תשא¹². והיינו, שאע"פ שפ'

(8) דברים א, א. וראה מגילה לא, ב. זח"ג רסא, א.
(9) עקב יא, טו.
(10) ראה גם אוה"ת תשא ע' א'תתלח ואילך. ע' א'תתעט.
(11) ראה זהר ח"א קו, א. ח"ב ח, ב. ובכ"מ.
(12) ראה גם אוה"ת שם (ע' א'תתלח ואילך).

(1) תשא ל, יב ואילך.
(2) במדבר א, ג"ד ובפרש"י.
(3) ראה גם לקו"ש ח"ח ע' 3 ואילך.
(4) ראה סהמ"צ להרמב"ם מ"ע קעא.
(5) רמב"ם הל' שקלים רפ"א.
(6) פרשתנו עד, ג.
(7) פרשתנו כא, א"ב.
(8) פרשתנו שם ואילך.

משפטים ופ' כי תשא חלוקים בעניניהם¹³, משתווים הם בזה ששניהם הם מצד משה רבינו, שבזה נכלל גם בחי' משה רבינו שבכל אחד מישראל, כמבואר בתניא¹⁴ בפירוש מארז"ל¹⁵ על הפסוק¹⁶ ועתה ישראל מה הוי' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה גו', אטו יראה מילתא זוטרתא היא, אין, לגבי משה מילתא זוטרתא היא, דלכאורה אינו מובן התירוץ, דהא שואל מעמך (מכל אחד מישראל) כתיב, אלא הענין הוא, כי כל נפש ונפש מבית ישראל יש בה מבחי' משרע"ה כו' (ולגבי בחי' משה שבכאו"א מישראל, יראה מילתא זוטרתא היא). ועד"ז נעשים ע"י בחי' משה שבכל אחד מישראל הענינים דכי תשא גו' וכי תקנה גו'.

ג) **וביאור** הענין דכי תשא גו' לפקודיהם, הנה לפקודיהם הוא לשון חסרון¹⁷, כמו כי יפקד מושבך¹⁸, היינו, שיפקד ויחסר הרע מנפשם כו'. והו"ע סור מרע, שזוהי התחלת כללות עבודת האדם, שיש בה ג' הסוגים דסור מרע ועשה טוב בקש שלום¹⁹ (כמבואר גם בלקו"ת פ' בלק²⁰). ובכללות הו"ע עבודת הבירורים, לברר את העוה"ז שהוא עולם הקליפות²¹, שזוהי עבודה קשה שנעשית (לא באופן של מנוחה, אלא) באופן של מלחמה (בחריבי ובקשת²²) דוקא, ובשביל זה יש צורך ביוצאי צבא — כל העובר על הפקודים (כל אלו שעברו במנין) מכן עשרים שנה ומעלה²³, צבאות הוי"ו²⁴, שצריכים לצאת למדבר גו' נחש שרף ועקרב גו'²⁵, כדי לבררו כו'. וזהו גם ענין עבודת הקרבנות (החל מקרבנות הציבור שהביאו ממחצית השקל, שעז"נ²⁶ זה יתנו גו' מחצית השקל), כמבואר בהמשך ההילולא²⁷ בנוגע לכללות העבודה במשכן ומקדש (שעז"נ²⁸ ועשו לי מקדש (כולל גם המשכן דאיקרי מקדש²⁹) ושכנתי בתוכם) — שאחת העבודות [היינו העבודה המיוחדת] שהי' במקדש הו"ע עבודת הקרבנות³⁰,

23 (23) תשא שם, יד (ובפרש"י).

24 (24) לשון הכתוב — בא יב, מא. וראה ד"ה באתי לגני ה'שית פ"י ואילך (סה"מ ה'שית ע' 124).

25 (25) עקב ח, טו.

26 (26) תשא שם, יג ובפרש"י שם טו.

27 (27) באתי לגני בתחילתו (סה"מ שם ע' 111).

28 (28) תרומה כה, ח.

29 (29) עירובין ב, סע"א.

30 (30) ד"ה באתי לגני הנ"ל פ"ב (סה"מ שם ס"ע 112).

13 (13) ראה גם לקמן פ"ה.

14 (14) פרק מב (נט, א).

15 (15) ברכות לג, ב.

16 (16) עקב י, יב.

17 (17) אור החיים עה"פ. תו"א הוספות לפ'

תשא קיב, א. שם, ד. אוה"ת שם ע' א'תתמו.

18 (18) שמואל"א כ, יח.

19 (19) תהלים לד, טו.

20 (20) עג, א ואילך. וראה גם סה"מ תרל"ב

ח"א ע' מט. תרנ"ח ע' צא.

21 (21) תניא פ"ו.

22 (22) ויחי מח, כב. וראה סה"מ תרנ"ט ע'

קנב [קסא] ואילך.

וכמ"ש הרמב"ם³¹ שביהמ"ק הוא בית לה' מוכן להיות מקריבים בו הקרבנות — שענינה הוא העבודה דבחינת אתכפיא המביא ומעלה לבחינת אתהפכא חשוכא לנהורא³², שזהו כללות הענין דסור מרע ועשה טוב. ועי"ז נעשה הענין דבקש שלום, שנמשך הגילוי למטה באופן שיתקבל למטה. ועל זה אמרו רז"ל³³ לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום, וכמו קרבן שלמים, שעושים שלום בין הקב"ה לעולם (ועד שהעולם נעשה דירה לו ית'³⁴), ועאכו"כ בין הקב"ה לבנ"י³⁵.

ועי"ז זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל גו'. והענין בזה, דהנה, פקודים קאי גם על המצוות, רמ"ח פקודין³⁶. וע"פ הפירוש שכל העובר על הפקודים היינו כל העוברים במנין בניי (כנ"ל), יש לפרש כן גם להפירוש שפקודים הם המצוות, רמ"ח פקודין, שהעובר על הפקודים פירושו כל בניי שמקיימים התומ"צ³⁷. ופי' זה יתנו גו' מחצית השקל, שכללות עבודת בניי בקיום התומ"צ היא בבחי' מחצית בלבד, ועי"ז ממשיכים בחי' המחצית שמלמעלה כו'³⁸. והענין בזה, דהנה, אמרו רז"ל במדה שאדם מודד בה מודדין לו³⁹, ורוח אייתי רוח ואמשיך רוח כו'⁴⁰, ובאתערותא דלתתא אתערותא דלעילא כו'. והנה, האתעדל"ת שע"י עבודת האדם אינה בערך כלל לאתעדל"ע שנמשכת מלמעלה, וכמובן גם ממארז"ל⁴¹ אדם מקדש את עצמו מעט מלמטה מקדשין אותו הרבה מלמעלה, והיינו, שעבודת האדם היא מעט בלבד לגבי הריבוי שנמשך לו מלמעלה [וזהו גם מה שפירש רש"י על הפסוק זה יתנו, הראה לו כמין מטבע של אש (כיון שנתקשה משה כו'⁴²) ואמר לו כזה יתנו, והיינו, שנתנת האדם אינה בערך למטבע של אש שמלמעלה], וא"כ, הרי זה פחות ממחצית. ומ"מ נקראת בשם מחצית, כי, המדה שהאדם מודד היא באותה מדה שמודדין לו מלמעלה. וע"ד המבואר⁴³ בענין בכל מאדך⁴⁴, שע"י מאדך, מאד שלך, ממשיכים בחי' מאד שלמעלה, בל"ג

---

31 ריש הל' בית הבחירה.
 32 זח"א ד, א — הובא בתניא פ"י.
 תו"א מקץ מב, א. ובכ"מ.
 33 עוקצין בסופה.
 34 ראה תנחומא נשא טז. תניא פל"ו.
 35 ראה תנחומא צו ז. תו"כ ופרש"י ויקרא ג, א. רש"י זבחים כט, ב (ד"ה דלאו).
 36 ראה תקו"ז תיקון ל (עד, סע"א).
 תניא רפכ"ג.
 37 ראה סד"ה כי תשא במאמרי אדמו"ר.
 הצ"צ תרי"ד-תרט"ו ע' רכו.
 38 ראה סד"ה זה יתנו תרע"ה (המשך תערי"ב ח"ב ע' תתעד [ח"ד ע' אקפ]).
 39 מגילה יב, ב. סוטה ת, ב. ועוד.
 40 ראה זח"ב קסב, ב.
 41 יומא לט, א.
 42 במדבר"ר פי"ב, ג. תנחומא נשא יא. ירושלמי שקלים פ"א ה"ד. ועוד.
 43 ראה סהמ"צ להצ"צ קס, ב. ובכ"מ.
 44 ואתחנן ו, ה.

האמיתי, ומזה מובן שכן הוא גם בנוגע לעבודה דבכל לבכך ובכל נפשך⁴⁴. וכן הוא בנוגע למצוות שלמטה ומצוות שלמעלה, כידוע בענין מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל⁴⁵, שאף שהמצוות שלמטה (אפילו כפי שיהיו לעתיד לבוא בתכלית השלימות, כמצות רצונך⁴⁶) אינם בערך למצוות שלמעלה, מ"מ, מברכים עליהם אשר קדשנו במצוותיו, היינו, שהמצוות שהאדם עושה הם המצוות של הקב"ה (מצוותיו), ועד שעל ידם פועלים וממשיכים את המצוות של הקב"ה⁴⁷. וכן הוא בענין זה יתנו, שע"י הנתניה מלמטה נעשית ההמשכה מלמעלה, ובאופן שהנתניה מלמטה היא מחצית כמו ההמשכה מלמעלה. וע"ד מארז"ל⁴⁸ נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית, והרי ענין השותפות הוא באופן שב' השותפים יש להם חלקים שוים⁴⁹.

(ד) **אמנם** כל האמור לעיל הוא כאשר כל אחד מישראל עובד עבודתו בקיום התומ"צ כדבעי, שלא חטא ולא פגם ולא עבר את הדרך. אבל גם מי שחטא ופגם כו', הנה גם עז"נ זה יתנו כל העובר על הפקודים, דקאי גם על מי שעבר ח"ו על פיקודי אורייתא⁵⁰, עד לענין הכי חמור דחטא העגל (שרש החטאים), שעליו נאמר⁵¹ וביום פקדי ופקדתי גו', ולכן יש צורך בענין דלכפר על נפשותיכם⁵². וענין זה מרומז גם במ"ש כי תשא, כדאיתא במדרש⁵³ שכי תשא הוא מלשון כי תשה ברעך⁵⁴, שאמר לו הקב"ה למשה ישראל חייבים לי אמור להם שיפרעו לי כו', והיינו, שלא זו בלבד שלא ניצלו את הכחות שניתנו להם לעבוד עבודתם, אלא עוד חטאו ופגמו כו', ולכן צריכים לשלם חוב עבור העוונות שפגמו כו'. והתיקון לזה הוא ע"י ענין התשובה, שגם זה מרומז במ"ש כי תשא, שהפ"י הפשוט הוא מלשון הגבהה ורוממות, שזוהי העלי' היותר נעלית

עינים שם. זהר חדש תשא מג, ב. אור החיים
עה"פ (תשא ל, יג) בשם הזהר — הובא
ברד"ה תשא פר"ת. וראה גם אוה"ת שם ע'
א'תתמו. ח"ח ס"ע ג'צו ואילך.

(51) תשא לב, לד. וראה סנהדרין קב, א.
פרש"י עה"פ.

(52) ראה ירושלמי שם פ"ב ה"ג. תנחומא
תשא י"א.

(53) שמור"ר פל"ט, א — הובא באוה"ת
שם ע' א'תתלח. ס"ע א'תתמח ואילך.

(54) תצא כד, י.

(45) תהלים קמו, יט. וראה שמור"ר פ"ל,
ט.

(46) כלשון תפלת המוספין. וראה תו"א
ויחי מו, ב. תו"ח שם רלו, א. רלו, ג ואילך.

סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תכ ואילך.

(47) ראה תו"א מקץ לה, ג. תו"מ סה"מ
כסלו ע' קמה, ובהנסמן שם.

(48) ראה שבת קיט, ב. וראה לקו"ש ח"י
ע' 74 הערה 27. וש"נ.

(49) ראה לקו"ש שם ע' 267. וש"נ.

(50) ראה ירושלמי שקלים פ"א ה"ג וביפה

שנעשית ע"י עבודת התשובה דוקא⁵⁵. והענין בזה, דהנה, ענין העלי' (כי תשא, מלשון הגבהה ורוממות) צ"ל אצל כל אחד מישראל, גם אצל כל העובר על הפקודים לפי הפירוש שהם אלו שעוברים במנין בני, ומקיימים פקודין דאורייתא, דכיון שיש אצלם הענין של ירידת הנשמה בגוף, שהיא ירידה גדולה, מאיגרא רמה לבירא עמיקתא⁵⁶, צ"ל אצלם ענין העלי' (כי תשא). אמנם, אלו שפגמו ועברו על פיקודין דאורייתא, ולכן יש אצלם הענין דתשא מלשון תשה, שהו"ע פרעון החוב כו', הנה בתיבה זו גופא מרומז גם התיקון שע"י התשובה, תשא מלשון הגבהה ורוממות, שזוהי העלי' שנעשית ע"י התשובה, שהיא למעלה יותר מהעלי' שע"י קיום התומ"צ באופן שלא פגם כו'.

(ה) **והנה** בדוגמת ב' הענינים שנת"ל בפירוש כל העובר על הפקודים (אם קאי על אלו שעוברים עליהם ח"ו וצריכים תיקון ע"י התשובה (כנ"ל ס"ג), או על אלו שעוברים עליהם ח"ו וצריכים תיקון ע"י התשובה (כנ"ל ס"ד)), הוא גם החילוק בין פ' משפטים לפ' תשא. והענין בזה, דהנה, פ' משפטים היא מיד לאחרי מ"ת, בהמשך לעשה"ד שנאמרו בהר סיני, כמארז"ל⁵⁷ מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני, ולכן כללות התוכן של פרשה זו שייך לאופן העבודה של צדיקים, כפי שהאלקים עשה את האדם ישר⁵⁸. וזהו גם מה שבפרשה זו נרמזו כל אופני העבודה דעבד כנעני עבד עברי ואמה העבריי', כפי שנתבארו בארוכה בדרוש הידוע על הפסוק⁵⁹ וכי ימכור איש את בתו לאמה (שנדפס בתורת חיים⁶⁰, והצ"צ כותב עליו⁶¹ שהדרוש הזה מרבינו הגדול נ"ע כו' והוא דרוש נכבד וכו'), על יסוד המבואר בזהר⁶² בפירוש פסוק זה, שקאי על ירידת הנשמה בגוף כו', ועז"נ⁶³ לא תצא קצאת העבדים, שהו"ע שלילת לכלוך החטא כו', שזוהי כללות העבודה דסור מרע, ששייכת גם לצדיקים, שעבודתם צ"ל לא רק בקו דעשה טוב, אלא גם בקו דסור מרע כו'. ועד שנרמזת גם השלימות שבגמר העבודה, שזהו מ"ש⁶⁴ (שש שנים יעבוד) ובשביעית יצא לחפשי חנם, דקאי על אלף השביעי, שאז יהי' מנוחה לחיי העולמים⁶⁵, שאין עוד

המשפטים תשל"ח, תשמ"א (תו"מ סה"מ אדר ע' ט. ע' כד).

61 אוה"ת שם ע' א'קכו.

62 ח"ב צו, א"ב.

63 תמיד בסופה. וראה תו"א פרשתנו עו,

א. שם, ג. תו"ח שם תיב, א [רעט, ב]. תטז, א [רפא, ג]. תכו [רפה], א ואילך. תכה, ב [רצב, ד]. סהמ"צ שם פג, א ואילך.

55 ראה אוה"ת שם ע' א'תמט.

56 לשון חז"ל — חגיגה ה, ב.

57 פרש"י ריש פרשתנו.

58 ע"פ קהלת ז, כט.

59 פרשתנו כא, ז.

60 פרשתנו רצג, א ואילך. וראה גם ד"ח

שער התפלה פס"ו ואילך. סהמ"צ להצ"צ פ, א ואילך. אוה"ת פרשתנו ע' א'קמ. ד"ה ואלה

עלי' למעלה הימנה כו'. אמנם פ' תשא נאמרה לאחרי חטא העגל (ובפרט ע"פ האמור לעיל (ס"ד) בפ"י כל העובר על הפקודים), שאז הוצרכה להיות אצל בני עבודת התשובה, לכפר על נפשותיכם.

וזהו גם החילוק במש"נ בפרשיות אלו, שבפ' משפטים נאמר כי תקנה, ומבואר בתו"א⁶⁴ שבחי' קנין (כמו ברוך קונן⁶⁵) הוא המשכה מההעלם אל הגילוי, וזהו כי תקנה עבד עברי, שכדי שיוכל להיות המשכת הדעת גם לנשמות שבבחי' זרע בהמה (כנ"ל ס"ב), צריך להמשיך משרשן ומקורן, שעז"נ⁶⁶ בעבר הנהר ישבו אבותיכם גו', דנהר הוא בחי' בינה דאצילות, ועבר הנהר הוא מה שלמעלה מהבינה כו'⁶⁷, ששם יש להם דעת גדול מאד, רק שזה נעלם לגמרי כו', וצריך להמשיך משם מההעלם אל הגילוי. אמנם בפ' תשא נאמר כי תשא את ראש, שהו"ע הגבהת ורוממות הראש, שזהו ע"ד מ"ש⁶⁸ שאו את ראש גו' לגולגלותם, בחי' שלמעלה מהשתלשלות כו', שזהו מצד גודל העילוי דעבודת התשובה גם לגבי עבודת הצדיקים, וכמ"ש הרמב"ם⁶⁹ בנוגע לגודל מעלת בעל תשובה, שצועק ונענה מיד שנאמר⁷⁰ והי' טרם יקראו ואני אענה, והיינו, שאע"פ שסדר הענינים הוא באופן שהעני' היא לאחרי הקריאה, הנה זהו רק מצד הגדרים של סדר השתלשלות, וכיון שעבודת התשובה מגעת למעלה מסדר השתלשלות, לכן הרי זה באופן שטרם יקראו אני אענה⁷¹. ולכן סדר הפרשיות הוא באופן שבתחלה באה פ' משפטים, שענינה עבודת הצדיקים, ואח"כ באה פ' כי תשא, שענינה עבודת הבעלי תשובה. ובשניהם נאמר לשון יחיד, כי תקנה, כי תשא, דקאי על משה רבינו, כי, הנתנית כח על ב' אופני עבודה הנ"ל היא ממשה רבינו, ונמשכת ע"י בחי' משה שבכל אחד מישראל.

והנה אע"פ שעבודת הבע"ת היא למעלה מסדר והדרגה, מ"מ צריך להמשיך ענין זה בפרטי עניני העבודה המסודרת שבכל יום ויום. וע"ד המבואר⁷² בענין אתם נצבים היום כולכם ראשיכם שבטיכם גו'⁷³, שבתחלה נאמר נצבים כולכם, לאחדים כאחד⁷⁴, ואח"כ נימנו פרטי

(70) ישעי' סה, כד.

(64) שם עה, ד.

(71) ראה גם תו"מ סה"מ תשרי ע' רכ.

(65) שם עו, ב.

(72) ראה גם סד"ה אתם נצבים תרד"ע

(66) יהושע כד, ב.

(המשך תער"ב ח"ב ע' תרלד ואילך [ח"ג ע' תתסת]).

(67) ראה זח"ג צט, א (הובא בתו"א שם).

(73) נצבים כט, ט"י.

(68) במדבר א, ב. וראה לקו"ת במדבר א,

(74) לקו"ת ר"פ נצבים.

(69) הלי' תשובה פ"ז ה"ז.

א ואילך.

המדריגות שבהם צריך להמשיך הענין דכולכם כו'. וע"ד שצריך להמשיך ענין הקבלת עול דר"ה בעבודת כל ימות השנה⁷⁵. ועד"ז צריך להמשיך ענין התשובה בפרטי עניני העבודה דתומ"צ. ועי"ז פועלים הענין דלאתבא צדיקייא בתיובתא⁷⁶, ע"י משיח צדקנו, בקרוב ממש.

75) ראה גם ד"ה תקעו תש"א (סה"מ) ראה לקו"ת דרושים לר"ה נח, ד. תש"א ע' ו ואילך). לקו"ת נצבים נא, ד. האזינו עה, סע"ב. ועוד. ובכ"מ.